

Scheldeland Living Lab: Projectplan 'Scheldeland in Beweging!'

Smart Cultural Tourism as a Driver of
Sustainable Development of European Regions

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No. 870708

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No.870708

Title: Scheldeland Living Lab: Projectplan 'Scheldeland in Beweging!'

Auteur: Bart Neuts (KU Leuven)

Disclaimer: The contents of this report are the sole responsibility of one or more Parties of the SmartCulTour consortium and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the Research Executive Agency and European Commission under the European Union's Horizon 2020 programme.

I ntroductie

Scheldeland is één van de zestien door de Vlaamse overheid en Toerisme Vlaanderen erkende toeristische regio's. Centraal gelegen in Vlaanderen, tussen Antwerpen, Gent, Brussel en Mechelen, de regio is gekenmerkt door het rivierenlandschap langs de Schelde, Rupel en Dender en de bijbehorende economische, culturele en militaire activiteiten die zich hier rond historisch ontwikkeld hebben. Aangezien het Scheldeland een behoorlijk uitgestrekt gebied is en 27 gemeenten omvat, kan de regio intern verder onderverdeeld worden in verschillende subregio's, zoals de Denderstreek, de Rupelstreek, Klein-Brabant, en de Bloemenstreek.

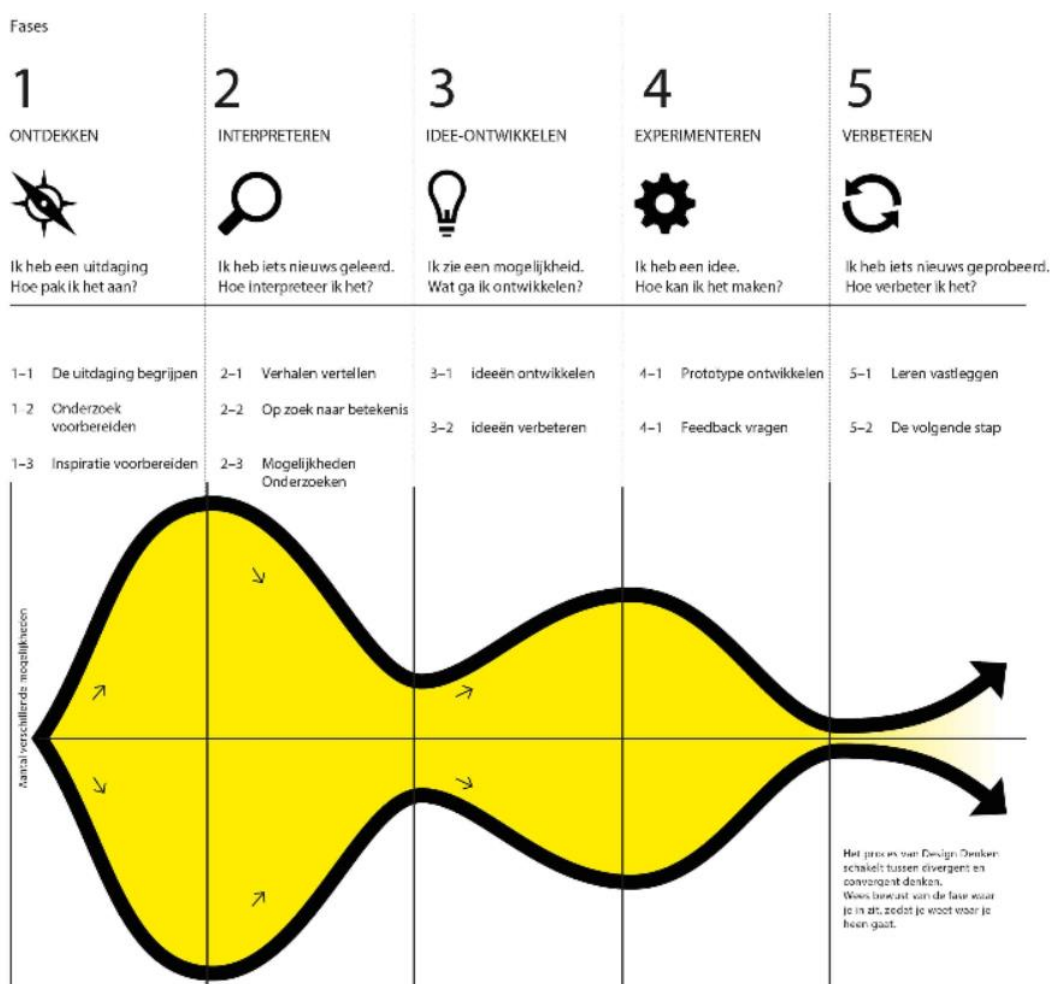
De regio biedt een diversiteit aan lokaal-toeristische trekpleisters. Langs culturele erfgoedzijde zijn er onder andere de historische steden Ninove, Dendermonde en Aalst met belforten, begijnhoven, kerken en muzikaal-creatieve tradities. Buiten de stedelijke kernen telt het Scheldeland verschillende forten uit het begin van de 20ste eeuw, die tot doel hadden de stad en haven van Antwerpen te beschermen. Verder nemen verschillende kastelen en kasteeltuinen bezoekers nog verder terug in de tijd. De rivieren droegen ook bij tot een industriële ontwikkeling die vandaag de dag interessant industrieel erfgoed nalaat, met onder andere de steenbakkerijen van de Rupelstreek, de Vredesbrug in Willebroek, de museale erfgoedsite Scheepswerven Baasrode en de voormalige leerlooierij in Schotte. De regio staat eveneens bekend om het ontastbare erfgoed, waarvan het carnaval van Aalst, de Ros Beiaardomweg in Dendermonde en het literaire erfgoed van Puurs-Sint-Amands het meest gekend zijn. Tenslotte nodigt de natuurlijke omgeving, met als exponent het Rivierpark Scheldevallei eveneens uit tot fietsen en wandelen, met onder andere de iconfietsroutes Schelderoute en Kunststedenroute die beiden doorheen het Scheldeland lopen.

Ondanks de interessante en diverse bezienswaardigheden, vertaalt dit zich niet meteen in een (te) sterke toeristische ontwikkeling. In 2019, voor de Covid-19 pandemie, telde het Scheldeland 146.182 toeristische aankomsten en 309.208 overnachtingen in de aanwezige commerciële logies, wat ongeveer overeenkwam met 1% van het Vlaamse totaal. Net iets meer dan de helft van deze aankomsten (55%) en overnachtingen (52%) kwam van internationaal toerisme. Over het laatste decennium (in vergelijking met 2009), zijn de aankomsten in Scheldeland met 61% gestegen en de overnachtingen met 42%, terwijl het aandeel van het Scheldeland binnen het Vlaamse totaal stabiel is gebleven. Uit het onderzoek van de vakantieganger in de Vlaamse regio's 2017 bij Belgische en Nederlandse verblijfstoeristen kon worden afgeleid dat de belangrijkste motivatie voor de vakantie in het Scheldeland was om iets nieuws te ontdekken (41%), gevolgd door de vlotte bereikbaarheid (37%), de mogelijkheid tot fietsen (30%) en de wandelmogelijkheden (29%). De informatie voor een vakantie werd voornamelijk via online kanalen gevonden (56%), met een eerder bezoek (27%) als op één na belangrijkste inspiratiebron. Tijdens het verblijf was de logiesuitbater (64%) veruit de belangrijkste inspiratiebron, gevolgd door het toeristische informatiekantoor (21%) en de routeplanner (21%).

Tijdens de vakantie ondernam 49% een wandeltocht van meer dan één uur, waarbij 14% expliciet het wandelnetwerk gebruikte. Eén op drie bezoekers (34%) ondernam fietstochten van meer dan één uur, waarbij het fietsnetwerk een sterke voorkeur genoot (92%). Interessant is dat zelfs in een studie die reeds zes jaar oud is, al 58% van de fietsers zegde een elektrische fiets gebruikt te hebben. Tevredenheid onder de respondenten was erg hoog, met 88% uiterst of zeer tevreden en 12% tevreden, waarbij het aanbod aan fietsroutes (81% uiterst of zeer tevreden) het hoogst scoorde, terwijl het aanbod aan bezienswaardigheden minder sterk gepercipieerd werd (39% uiterst of zeer tevreden) en 13 procentpunt lager scoorde dan het gemiddelde van de Vlaamse regio's. Dit lijkt er op te wijzen dat, tenminste voor wat de cijfers van 2017 betreft, nog vooruitgang kan gemaakt worden om de variëteit aan toeristische attracties beter in de markt

te zetten en te koppelen aan de wandel- en fietsroutes.

Het aanwezige potentieel van Scheldeland, gekoppeld aan een nog suboptimale toeristisch-recreatieve invulling, lag mee aan de basis van de keuze om het Scheldeland als living lab mee te nemen in het Horizon 2020 onderzoeksproject SmartCulTour (<http://www.smartcultour.eu/>) dat als doel had het ontwikkelen van strategieën om lokale stakeholders te betrekken bij het co-creëren van cultureel toeristische initiatieven teneinde regionale ontwikkeling te ondersteunen. Het project dat liep van januari 2020 tot en met juni 2023 volgde verschillende stappen en leidde specifiek in Scheldeland tot het opzetten van het Scheldeland Living Lab (<http://www.smartcultour.eu/living-labs/scheldeland/>) dat focuste op drie gemeenten binnen Scheldeland: Bornem, Dendermonde en Puurs-Sint-Amands. Doorheen verschillende meetings met stakeholders werd een ‘*design process*’ gevolgd dat moest leiden tot het genereren van co-creatieve ideeën voor de ondersteuning van cultuurtoerisme in Scheldeland.

Figuur 1. Design process

Dit leidde tot drie mogelijke projectideeën – ‘Scheldeland in beweging!’, ‘Scheldeland, goed gezien!’, ‘Scheldeland torenhoog!’ – waarbij de voorkeur van de stuurgroep uitging naar de ideeën die voorgedragen werden in ‘Scheldeland in beweging!’. In dit rapport wordt dit idee daarom verder onder de loep genomen in termen van haalbaarheid en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden.

Managementsamenvatting

Scheldeland biedt een diversiteit aan lokaal-toeristische trekpleisters, met historische steden, kastelen en kasteeltuinen, ontastbaar erfgoed, industrieel erfgoed langs de Schelde en unieke natuurgebieden. Ondanks de diverse interessante bezienswaardigheden en relatief korte afstand tot Antwerpen, Gent, Brussel en Mechelen, vertaalt zich dit niet meteen tot een (te) sterke toeristische ontwikkeling. In 2022 telde Scheldeland 135.552 overnachtingen, goed voor een marktaandeel van 2,8% van het totaal van de Vlaamse regio's. In vergelijking met andere, min of meer vergelijkbare, regio's was de groei in het voorbije decennium bescheidener (+24% tussen 2012 en 2022).

Omwille van het potentieel en de nog aanwezige groeimogelijkheden, werd Scheldeland als Living Lab geïntegreerd in het SmartCulTour Horizon 2020 onderzoeksproject, met specifieke focus op Bornem, Dendermonde en Puurs-Sint-Amands. Via een participatief traject met lokale stakeholders en de gemeenschap, werd uiteindelijk één initiatief voorgesteld om verder uit te werken: 'Scheldeland in beweging!'. Het oorspronkelijke idee van de werkgroep omvatte een groepsgebaseerd tweedaags arrangement, gelinkt aan multi-modal transport en 'slow tourism' concepten. Bijkomend idee was het creëren van een overnachtingsmogelijkheid in een historische treinwagon als onderdeel van het traject.

De analyse in dit rapport wijkt af van het oorspronkelijke idee van een tweedaags groepsarrangement omwille van enkele redenen:

- Het specifiek aantrekken van groepsbezoeken zou vereisen dat er middelen voorzien worden voor promotie en reservatiehulp, wat een last vormt voor de gemeentelijke stakeholders en waarbij het onduidelijk is of de vraag robuust genoeg is om financieel haalbaar te zijn.
- Het idee om openbaar vervoer van en naar de bestemming te combineren met fietsen en wandelen is operationeel moeilijk haalbaar doordat er niet kan vanuit gegaan worden dat groepen van 20 tot 40 personen de eigen fiets kunnen meenemen op de trein. Daarenboven is het huurfietsaanbod nog te beperkt.
- Er kan de vraag gesteld worden of alle initieel geïdentificeerde groepen werkelijk aansluiting vinden bij het productvoorstel. Zo is het voor scholengroepen niet vanzelfsprekend om met groepen kinderen langere fietstochten langs de Schelde te maken met verschillende start- en eindpunten. Zij zullen vaker kiezen voor een meer gecentraliseerde ervaring.

Vandaar werden vier mogelijke routes voorgesteld ('Stadsbezoek en Schelderoute Dendermonde-Puurs', 'Industrieel erfgoed langs de Schelde: Puurs-Baasrode', 'Stedelijke en militaire geschiedenis in Scheldeland: Dendermonde-Puurs' en 'Kastelen en abdijen van de Schelde: Puurs-Bornem'). Hoewel deze routes aansluiting kunnen vinden bij groepsbezoekers, kunnen zij ook individueel bezocht worden. De routes leggen linken met het aanwezige natuurlijke en culturele erfgoed dat door bezoekers (zoals blijkt uit resultaten van het Vlaamse regio-onderzoek) nog ondergewaardeerd wordt. Naar marktinschatting wordt verwacht dat de brede interesse voor de beleving zo'n 60.000 bezoekers is. Het is hierbij wel belangrijk om aan te geven dat het merendeel van de interesse vanuit omgevingsrecreatie komt.

Doordat het voorstel stoelt op het creëren van synergiën tussen bestaande attracties en fietsnetwerken, zijn geen (grote) investeringen nodig. Er kan in eerste instantie ingezet worden op promotie van de routes via bestaande websites zoals Toerisme Scheldeland en Toerisme Klein-Brabant, waarbij enkel informatie gegeven wordt over openingstijden en boekingsmogelijkheden (voor individuen en groepen). Een belangrijke beperking voor de productontwikkeling ligt evenwel in de beperkte beschikbaarheid van sommige culturele

attracties op de route (e.g. kasteel Marnix de Sint-Aldegonde, Scheepvaartmuseum Baasrode, VZW Stoomtrein Dendermonde-Puurs, abdij van Bornem). Dit vergt een goede planning van de bezoeker indien deze attracties gecombineerd zouden worden. Andere mogelijkheden om de toegankelijkheid te verhogen kunnen eveneens bedacht worden. Onder andere:

- Digitale audiogidsen kunnen relatief eenvoudig worden opgezet binnen bestaande systemen. Huidige systemen laten toe om tekst, video, audio en afbeeldingen te combineren in een locatiespecifieke applicatie. Bovendien kan het gebruik van nieuwe AI-systemen zoals ElevenLabs helpen bij het efficiënt omzetten van tekst naar spraak. Hoewel dit de eigenlijke attractie niet helpt open te stellen, laat dit wel toe om meer interactieve informatie en beleving over te dragen op specifieke punten langs de route.
- Er kan nagedacht worden over minder arbeidsintensieve initiatieven om bestaande systemen efficiënter in gebruik te nemen. Specifiek bij de stoomtrein is de werking beperkt omwille van het vrijwillige karakter van het aanbod en de ontoereikende vraag voor een volledig commerciële uitbating. Dit bemoeilijkt de integratie van de stoomtrein als transportlink. Een alternatief zou kunnen zijn om railbikes op het spoor in te zetten gedurende tijdstippen waarop de stoomtrein niet operationeel is.

Tenslotte dient er nog een mogelijke beperking aan de vraagzijde opgemerkt te worden. Zoals eerder gezegd, wordt verwacht dat interesse grotendeels uit omgevingsrecreatie komt. Uit onderzoek bij recreatieve toeristen bleek dat deze recreanten gemiddeld slechts twee pauzes inlassen onderweg, voornamelijk voor eten en drinken en deels voor het bezoeken van attracties. Het duidt erop dat een route die (te) veel culturele en natuurlijke attracties verbindt er mogelijk niet in slaagt om deze bezoekers ook effectief alle sites actief te laten bezoeken.

Inhoud

Introductie.....	1
Managementsamenvatting	3
Inhoud	5
1. Het voorstel	6
1.1. Productomschrijving.....	6
1.2. Modulaire kenmerken	6
1.2.1. Transport van/naar de bestemming.....	6
1.2.2. Mogelijke fiets- en wandelroutes en activiteiten	7
1.2.3. Accommodatie.....	9
1.3. Drempels en mogelijkheden.....	10
1.3.1. Link met bestaande marktsegmenten.....	10
1.3.2. Link met bestaand natuurlijk en cultureel erfgoed	11
1.3.3. Beperkingen in toegankelijkheid, multimodaliteit en verkoopkanalen	12
2. Marktvraag	14
2.1. Marktvraag potentieel.....	14
2.2. Significante vraagtrends	15
3. Concurrentiële positie	17
3.1. Marktaandeel Scheldeland	17
3.2. Kern succesfactoren voor bezoekers.....	17
3.3. Competitieve positionering Scheldeland.....	18
4. Ondernemingsmiddelen	20
Bijlage 1: Fietsroutes	22
Bijlage 2: Personas	26
Bijlage 3: Systeemmap	30

01 Het voorstel

Het 'Scheldeland in beweging!' voorstel speelt in op het reeds aanwezige culturele erfgoed in Scheldeland, en meer specifiek de gemeenten Bornem, Puurs-Sint-Amunds en Dendermonde en kwam tot stand doorheen een participatief proces dat onder meer beschreven is in D6.5 van het SmartCulTour project (<http://www.smartcultour.eu/deliverables/>).

1.1. Productomschrijving

Het originele idee bestaat uit een tweedaags arrangement voor groepen (e.g. scholen, bedrijven, verenigingen, families), bestaande uit een autoloos traject dat verschillende culturele erfgoed-en natuursites koppelt binnen één bezoek en modulaire vervoersopties aanbiedt, waaronder wandelen, fietsen, overzetboot en stoomtrein. De essentie van het product is gelinkt aan een '*slow tourism*' concept waarbij beleving rond erfgoed en natuur centraal staat. De overnachting in het arrangement zou idealiter aangeboden worden in een uniek kader. Binnen het oorspronkelijke voorstel werd hier gedacht aan een overnachting op een treinwagon van de VZW Stoomtrein Dendermonde-Puurs. Echter, aangezien deze accommodatie (nog) niet ontwikkeld is, kunnen er andere overnachtingsmogelijkheden gevonden worden, met specifieke aandacht voor de mogelijke additionele belevingswaarde van unieke accommodatievormen.

De focus van het voorstel om een product voor groepen (tussen 20 en 40 personen) aan te bieden heeft enkele voordelen naar organisatie toe, aangezien niet alle culturele erfgoedattracties in Scheldeland doorlopend geopend zijn. Door een meer georganiseerd arrangement aan te bieden, hoeft er minder rekening gehouden te worden met de flexibiliteit die gevergd wordt van attractiepunten voor ongeorganiseerd, individueel toerisme. Bovendien kan het aanbod gericht worden op het aantrekken van bezoekers buiten het seizoen (1 oktober – 30 juni) of op weekdagen tijdens het hoogseizoen. Hoewel het product georganiseerde kenmerken heeft, wordt toch enige (nodige) flexibiliteit ingebouwd en kan de route aangepast worden aan budget, fiets- en wandeltraject, activiteitenkeuzen en avondactiviteit/accommodatie. Een modulair aanbod laat eveneens toe om de route niet te nauw te definiëren maar ook als vrije route aan te bieden aan individuele bezoekers.

1.2. Modulaire kenmerken

1.2.1. Transport van/naar de bestemming

Aangezien het voorstel sterk gelinkt is aan duurzame mobiliteit, wordt het gebruik van het openbaar vervoer gepromoot. Gezien de aandacht voor groepen, lijkt de trein hierin beter te voorzien dan de bus. Bornem en Puurs liggen op de route Mechelen-Sint-Niklaas, terwijl Dendermonde op de route Mechelen-Gent ligt. Dendermonde heeft bovendien een directe verbinding met de hoofdstad via de route Brussel-Dendermonde¹.

- Station Puurs: Op weekdagen en weekends is er elk uur een directe trein vanuit Mechelen (duurtijd 19 minuten), vanuit Sint-Niklaas (duurtijd 17 minuten) en vanuit Antwerpen (duurtijd 41

¹ <https://www.belgiantrain.be/-/media/images/travel-info/leaflets/network-map-large.ashx?la=nl&hash=9BD97174E1A354B26D692D8F28CCABE1E5FA1149>

minuten).

- Station Bornem: Op weekdays en weekends is er elk uur een directe trein vanuit Mechelen (duurtijd 25 minuten) en vanuit Sint-Niklaas (duurtijd 12 minuten).
- Station Dendermonde: Op weekdays en weekends is er elk uur een directe trein vanuit Mechelen (duurtijd 27 minuten), vanuit Gent (duurtijd 28 minuten) en twee treinen per uur vanuit Brussel (duurtijd 31 en 53 minuten).

Uiteraard zijn er indirecte verbindingen met andere steden en gemeenten, maar deze zijn minder significant gezien de beperkte aantrekkelijkheid van de trein indien een overstap gemaakt dient te worden.

Aandachtspunt: Binnen het productvoorstel wordt reizen met de trein aangemoedigd. Van de drie gemeenten genieten Puurs en Dendermonde de voorkeur als vertrekpunt, gezien de betere verbindingsmogelijkheden. Er moet verder rekening gehouden worden met de verplaatsingsnaden op de bestemming. Wanneer de prioriteit ligt bij het aantrekken van groepen, kan er niet vanuit gegaan worden dat een groep van 20 tot 40 personen de mogelijkheid heeft om de eigen fiets mee te nemen op de trein. Het is voor het fiets- en wandelaanbod dan ook nodig dat plaatselijke huurfietsen makkelijk kunnen gehuurd worden, met prioriteit aan de stations van Dendermonde en Puurs.

Hoewel het openbaar vervoer kan aangemoedigd worden, is het gebruik van De Lijn vanuit toeristisch oogpunt voor langere trips weinig waarschijnlijk. De trein is algemeen toegankelijker maar is ook vooral van belang voor puntbestemmingen (i.e. heen en terug vanuit dezelfde bestemming) en niet zozeer voor routes. Voor georganiseerde groepen kan dit aangemoedigd worden, maar het vergt dan meer planning.

Andere mogelijkheden die groepen kunnen aanwenden, zijn georganiseerde commerciële bussen (voornamelijk voor scholen en bedrijven/verenigingen), alsook het fietsen met de eigen fiets vanuit de woonplaats zelf (voornamelijk voor verenigingen). Voor de eerste groep moet fietsenverhuur dan opnieuw min of meer gekoppeld worden aan de locaties van busparkeerplaatsen. De tweede groep is veel plaatsonafhankelijker en vergt minder organisatorische ondersteuning.

1.2.2. Mogelijke fiets- en wandelroutes en activiteiten

Binnen het 'Scheldeland in beweging!' project, zijn fiets- en wandelroutes en attracties gelegen op deze fiets- en wandelroutes onlosmakelijk met elkaar verbonden, waardoor deze samen beschreven worden als één geïntegreerd productaanbod. Bovendien biedt het 'Scheldeland in beweging!' concept verschillende routemogelijkheden die kunnen aangepast worden naargelang de doelgroep, interesses en start- en eindpunten. In dit deel worden enkele mogelijke invullingen uitgewerkt. De fietsroutekaarten van onderstaande productinvullingen zijn terug te vinden in Bijlage 1.

1.2.2.1. Stadsbezoek en Schelderoute Dendermonde-Puurs

De eerste voorgestelde route heeft naast een stadsbezoek in Dendermonde vooral een focus op de natuurgebieden rond de Schelde, terwijl erfgoedattracties mogelijk secundaire belevingen zijn. De totaalafstand is 38,5 km per fiets. Het voordeel van deze route is dat dit traject de drie gemeentes het best verbindt, al kan de afstand wel een beperking zijn, alsook het verschillende start- en eindpunt. Voor deze route kan gestart worden aan routepunt 91 aan de Noordlaan in Dendermonde. In dit geval zouden bezoekers (per trein) toekomen in Dendermonde. De route kan dan als volgt ingedeeld worden:

- Aankomst in Dendermonde en bezoek Dendermondse binnenstad met volgende mogelijke culturele attracties: Begijnhof, Grote Markt met Stadhuis en Vleeshuismuseum.
- Vertrek met fiets vanaf knooppunt 91 met doorsteek aan Vlassenbroekse polder. Hier is er mogelijkheid voor natuurinitiatie.
- Mogelijkheid tot bezoek van Scheepvaartmuseum Baasrode en het magazijn van de VZW Stoomtrein Dendermonde-Puurs.

- Oversteek naar andere Scheldekaai via Veer B14 Baasrode-Moerzeke-Kastel en verderzetting fietstocht langs Grote Wal en Zwijn.
- Oversteek naar zijde Sint-Amands via Veer Moerzeke-Sint-Amands. Mogelijkheid tot bezoek van het centrum van Sint-Amands.
- Verderzetting fietstocht langs Scheldekaai en deels het volgen van de Oude Schelde tot Weert. Daarna opnieuw volgen van de Schelde tot knooppunt 1, richting Hingene, met paviljoen De Notelaer en het Provinciaal Groendomein d'Ursel.
- Van hieruit verderzetting fietstocht naar Hof Van Coolhem en tenslotte eindigend aan knooppunt 27 nabij het station van Puurs.

Aandachtspunt: Deze route vereist mogelijk flexibele fietsverhuur met drop-off op een andere plaats (Puurs) dan het vertrek (Dendermonde). De integratie van het bezoek aan het Scheepvaartmuseum Baasrode en de VZW Stoomtrein Dendermonde-Puurs wordt eveneens bemoeilijkt door de beperkte toegankelijkheid van beide attracties. Tenslotte vereist de fietstocht twee overzetten over de Schelde waar wachttijden mogelijk zijn.

1.2.2.2. Industrieel erfgoed langs de Schelde: Puurs-Baasrode

Deze route van 29,5 fietskilometers probeert een lus te creëren door de (mogelijke) integratie van de stoomtrein in het pakket. Naast de fietsroute zijn de belangrijkste attracties op dit traject het Hof Van Coolhem, de Nieuwe Zeesluis Wintam aan het Noordelijk Eiland, paviljoen de Notelaer, het Provinciaal Scheepvaartmuseum Baasrode en de stoomtrein Dendermonde-Puurs. Dit laatste wordt geacht een verbindende rol te spelen om de belevingslus te sluiten en bezoekers (inclusief fiets) opnieuw naar Puurs te brengen. Voordeel is dat start- en eindpunt op deze manier niet verschillen, wat fietsverhuur kan vereenvoudigen. De route kan dan als volgt ingedeeld worden:

- Vertrek vanaf station Puurs, aan knooppunt 27 en route via Hof van Coolhem, waar een natuurinitiatie kan aangeboden worden naar knooppunt 35 langs het Zeekanaal Brussel-Schelde. Van hieruit kan verder gefietst worden naar de Nieuwe Zeesluis Wintam, met mogelijke introductie van de werking van zeesluizen.
- Daarna wordt de Scheldeoever gevolgd met overzet via het veer Mariekerke-Moerzeke naar knooppunt 50. Via Zwijn en Grote Wal wordt er opnieuw naar het Veer B14 Baasrode-Moerzeke-Kastel gefietst, met overzet naar Baasrode.
- In Baasrode kan een bezoek gemaakt worden aan het Provinciaal Scheepvaartmuseum Baasrode. Vervolgens brengt de stoomtrein de deelnemers dan vanuit de standplaats in Baasrode naar het statiehuis in Puurs.

Aandachtspunt: Deze route vergt een goede planning voor het bezoek aan het Scheepvaartmuseum Baasrode en in het bijzonder de integratie van de VZW Stoomtrein Dendermonde-Puurs, aangezien zij niet continu op het traject opereren. Dit maakt het pakket erg afhankelijk van de beschikbaarheid van de leden van de VZW. Zeker als het product gezien wordt als educatieve schooluitstap, levert dit mogelijke beperkingen op, aangezien het aanbod dan beschikbaar zou moeten zijn tijdens weekdagen en werkuren. Er zou als alternatief kunnen overwogen worden om railbikes² in te zetten op de spoorlijn van de stoomtrein tijdens de dagen waarin deze niet operationeel is. Dit vergt een initiële investering, maar kan er wel voor zorgen dat de spoorlijn intensiever gebruikt wordt en niet helemaal afhankelijk is van de inzet van vrijwilligers. Verder moet er opnieuw tweemaal van een veer gebruik gemaakt worden om de Schelde over te steken.

1.2.2.3. Stedelijke en militaire geschiedenis in Scheldeland: Dendermonde-Puurs

In dit traject wordt een onderbreking van de fietstocht voorzien om de afstand in te korten tot 6,3km en 4,8km (voor een totaal van 11,1 fietskilometers) en de beleving te focussen op drie elementen: de binnenstad van Dendermonde, de stoomtrein, en het Fort van Liezele. Dit kan door de fietstocht in te delen in twee trajecten: van Dendermonde naar Baasrode en van Oppuurs naar het Fort van Liezele.

² Bijvoorbeeld <https://www.visitlimburg.be/nl/wat-te-doen/railbike-limburg>

Bezoekers kunnen op deze manier gebruik maken van de trein naar Dendermonde en terugkeren vanuit het station van Puurs. De stoomtrein verzorgt het traject tussen Baasrode en Oppuurs. Aangezien het opnieuw een rechtlijnig traject is, moet de fietshuur hierop afgestemd zijn. De belangrijkste attracties in deze route zijn de Dendermondse binnenstad, de stoomtrein en het Fort van Liezele. De route kan als volgt ingedeeld worden:

- Vertrek vanaf station Dendermonde en wandeling door de binnenstad met het Begijnhof, de Grote Markt met Stadhuis en Vleeshuismuseum.
- De fietstocht start vanaf knooppunt 91, via de Vlassenbroekse polder naar knooppunt 58 in Baasrode. Hier wordt overgestapt van fiets naar de stoomtrein, die de verbinding maakt tussen Baasrode en het station Oppuurs.
- Vanaf Oppuurs verder fietsen naar het Fort van Liezele en aanpalend landschapspark. Na dit bezoek worden de fietsen afgeleverd aan het station van Puurs.

Aandachtspunt: Knelpunt is hier opnieuw de integratie van de VZW Stoomtrein Dendermonde-Puurs, die momenteel enkel opereert tijdens het toeristische hoogseizoen in de weekends. Een meer flexibele regeling vergt veel inspanningen van de vrijwilligers en ligt mogelijk buiten de mogelijkheden. Temeer indien deze dienst aangeboden moet worden tijdens de werkweek. Verder is er opnieuw nood aan flexibele fietsverhuur met verschillende drop-on/drop-off punten. Net zoals in het vorige voorstel zou ook hier een overweging voor de inzet van railbikes kunnen gemaakt worden om het stoomtrein traject te gebruiken op dagen waarop de trein niet operationeel is.

1.2.2.4. Kastelen en abdijen van de Schelde: Puurs-Bornem

Dit traject stelt een lokale lus voor tussen Puurs (met het station als mogelijk start- en eindpunt) en Bornem. Vertrekt van knooppunt 27 combineert de lus het natuurgebied bij Hof van Coolhem, het stiltegebied van Hingene en kasteel d'Ursel, met het paviljoen De Notelaer, het kasteel Marnix de Sint-Aldegondse en de abdij van Bornem. Door het relatief uitgestrekte gebied, is de afstand opnieuw behoorlijk significant, met 32,2 fietskilometers. De route wordt als volgt voorgesteld:

- Start bij het station van Puurs, aan fietsknooppunt 27 en rijdend in de richting van het Hof van Coolhem, bij knooppunt 37.
- Bij het Hof van Coolhem is er mogelijkheid om natuurinitiatie aan te bieden alvorens via Hingene en het kasteel d'Ursel naar de Scheldedijk te fietsen. Vanaf knooppunt 1 wordt de Schelde gevolgd tot knooppunt 5, waarna richting Oude Schelde gefietst wordt.
- Daarna wordt richting de abdij van Bornem gefietst waar gestopt kan worden voor een bezoek aan de abdijsite, het bezoekerscentrum en het kasteel Marnix de Sint-Aldegondse.
- Nadien kan de fietslus via de route Bornem-Oppuurs compleet gemaakt worden. Eventueel kan hier op het traject Oppuurs-Puurs nog kennis gemaakt worden met de stoomtrein, maar in deze route is het gebruik van de stoomtrein geen essentieel vervoermiddel, wat de programmatie vergemakkelijkt.

Aandachtspunt: Door de circulaire route en onafhankelijkheid van andere vervoersmodi, is deze route makkelijker te organiseren. Toch bestaan er enkele belangrijke knelpunten in termen van de toegankelijkheid van kernattracties. Het kasteeldomein van het kasteel van Bornem is enkel tussen 8 april en 30 september te bezoeken als individu en het beleevingscentrum (donderdag en vrijdag tussen 13-14u en zaterdag en zondag tussen 13-17u) en kasteel (donderdag tot en met zondag om 14u) zijn beperkt geopend, waardoor een degelijke planning vereist is. Ook de abdij van Bornem heeft beperkte openingstijden: donderdag tot en met zondag van 13-17u, al kunnen groepen mits reservatie ook op andere tijdstippen langskomen.

1.2.3. Accommodatie

Het voorgestelde plan omvatte een idee om binnen de route een slaapgelegenheid aan te bieden op

gerenoveerde treinwagons. Aangezien dit product echter nog niet gerealiseerd is, kan gekeken worden naar andere accommodatiemogelijkheden. Langs de fietsroute zijn voldoende overnachtingsmogelijkheden te vinden³, al zijn deze niet voor alle doelgroepen even interessant. Een overnachtingsmogelijkheid die qua beleving meer direct aansluit bij het projectidee, is het pitkamperen aan paviljoen De Notelaer. Vanuit een investering van Toerisme Vlaanderen komt er in de toekomst bovendien een bijkomend verblijfslogies in het paviljoen, al is de capaciteit hiervan beperkt tot naar schatting 6 tot 8 personen. Vergelijkbaar hiermee zijn de twee gastenkamers in het Fort van Liezele, die plaats bieden aan maximaal 8 personen. Daar waar het een unieke ervaring betreft, is het qua capaciteit onvoldoende voor de groepsfocus binnen het ‘Scheldeland in beweging!’ projectidee.

1.3. Drempels en mogelijkheden

1.3.1. Link met bestaande marktsegmenten

Uit het Onderzoek vakantieganger in Vlaamse regio’s 2017⁴ bleek fietsen (30%) en wandelen (29%) een grote bezoekersmotivatie, alsook het ontdekken van iets nieuws (41%), elementen die aansluiting vinden bij het huidige voorstel. Terwijl de meeste wandeltochten niet erg vasthouden aan een route of wandelnetwerk (59%), is het omgekeerde het geval voor fietsen in de regio, waarbij 92% zegt gebruik te maken van het bestaande fietsroutenetwerk. Slechts 34% van de bezoekers geeft evenwel aan dat de fietstochten meer dan één uur in beslag nemen. Gezien de relatief langere routes die voorgesteld werden onder 1.2, moet er in het ‘Scheldeland in beweging!’ projectvoorstel rekening gehouden worden met fietstochten van 3 tot 4 uur, wat dus minder interessant zal zijn voor een deel van de huidige bezoekers.

Het product past deels binnen de profielen van individuele verblijfstoeristen in Scheldeland, zoals ontwikkeld werd in de personas terug te vinden in Bijlage 2. Het eerste toeristische profiel betreft bezoekers die als koppel met de auto naar Scheldeland komen en vooral interesse hebben in natuur, wandelen en fietsen. Deze groep kan interesse hebben in route 1: ‘Dendermonde-Puurs’. Daar zij waarschijnlijk ofwel zelf een fiets meebrengen, ofwel een fiets van de accommodatie uitlenen, is het evenwel belangrijk om rekening te houden met de nood aan een lusvormige route, waardoor het voor deze bezoeker mogelijk interessanter is om slechts een deel van de route te selecteren (afhankelijk van de specifieke locatie van de gekozen accommodatie). Voor personas 2 en 3 lijkt route 3: ‘Stedelijke en militaire geschiedenis in Scheldeland: Dendermonde-Puurs’ mogelijk interessant, voornamelijk omwille van de interactieve en veelzijdige mogelijkheden gelinkt aan het Fort van Liezele. Aangezien beide groepen met de auto naar de locatie komen, is het echter mogelijk dat deze bezoekers verkiezen om de auto te gebruiken in plaats van de fietsroute te volgen (zeker voor gezinnen met kleinere kinderen). Persona 4, tenslotte, kan interesse hebben in zowel route 1: ‘Dendermonde-Puurs’, als in route 3: ‘Kastelen en abdijen van de Schelde: Puurs-Bornem’. Doordat de interesse in deze groep eerder uitgaat naar wandelen dan naar fietsen, kan echter niet verwacht worden dat de hele route wordt afgewerkt, maar zullen zij eerder verkiezen om zich te concentreren op een bepaalde locatie binnen het traject.

Bovenstaande marktsegmenten hebben betrekking op verblijfstoeristen in Scheldeland, aangezien minder geweten is over de dagtoeristen. Er kan geconcludeerd worden dat binnen het profiel van de verblijfstoeristen aansluitingen zijn met het ‘Scheldeland in beweging!’ concept, maar dat er drempels zijn voor een volledige participatie. Andere significante informatie over marktsegmenten kan gevonden worden in onderzoeken uitgevoerd bij recreatieve fietsers. Uit onderzoek uitgevoerd op het West-Vlaamse fietsnetwerk⁵ kan gezien worden dat de fietsroutes voornamelijk een regionale aantrekkingskracht hebben (73% komend van West-Vlaanderen, 92% vanuit Vlaanderen in het algemeen).

³ <https://www.vlaanderenmetdefiets.be>

⁴ <https://sector.tov.be/wp-content/uploads/2018/12/Onderzoek-Vlaamse-regios-Scheldeland-en-Leiestreek.pdf>

⁵ https://westtoer-cms.ausy.solutions/sites/default/files/2022-11/Onderzoek_RecreatieveFietsers_2018.pdf

Uit de specifieke resultaten voor de Leiestreek, die qua omgeving beter te vergelijken is met Scheldeland, blijkt 73% omgevingsrecreant te zijn, 20% dagtoerist en 7% verblijfstoerist. Met een gemiddelde afstand van 38 kilometer en duur van 3u30, sluiten de voorgestelde routes in 1.2 hier goed bij aan. Interessant voor het Scheldeland-product is eveneens het belang van natuurgebieden (51%) en bossen (33%) in de routekeuze. Waar wel rekening mee moet gehouden worden, is het fietsgedrag met betrekking tot het nemen van pauzes onderweg. Gemiddeld nemen recreatieve fietsers 2 pauzes, met als belangrijkste reden eten en drinken (75%), uitrusten (33%) en het bezoeken van een attractie (24%). Het combineren van meerdere culturele attracties binnen één route is dus minder vanzelfsprekend en kan een belemmering vormen voor de integratie van cultuur, natuur en fietsen.

Aandachtspunt: Door het relatief grote belang van fietsen/wandelen en natuur en bos die blijken uit het Vlaamse regio-onderzoek en het recreatief fietsonderzoek, kan het product aansluiting vinden bij een interessant marktsegment. Er dient echter rekening mee gehouden te worden dat verblijfstoeristen over het algemeen aangeven kortere routes (<1.5u) te verkiezen, terwijl recreatieve fietsers wel voor langere routes kiezen, maar dit eerder als omgevingsrecreant (73%) doen en vaak slechts beperkt stoppen onderweg, waardoor het integreren van meerdere culturele en natuurlijke attracties op één route een uitdaging kan zijn.

1.3.2. Link met bestaand natuurlijk en cultureel erfgoed

Doordat het 'Scheldeland in beweging!' concept maximaal stoelt op reeds aanwezige erfgoedattracties en een integratie probeert te bewerkstelligen, zijn er geen directe investeringen nodig om het product aan te bieden. De effectiviteit is evenwel afhankelijk van de toegankelijkheid van de belangrijkste sites. Enerzijds kan een beperkte toegankelijkheid mogelijk opgevangen worden door groepsgebaseerd te werken (waarbij er mogelijk omheen de sluitingstijden kan gewerkt worden), anderzijds vergt dit wel een veel grotere organisatorische last. Idealiter zouden productsites dan ook continu toegankelijke ervaringen aanbieden. Hierna lichten we specifiek enkele belangrijke attracties toe:

- Fietsroutes en natuurgebieden in Vlassenbroek, Hingene, Bornem en Puurs: Geen beperkingen aangezien deze vrij toegankelijk zijn en niet gebonden zijn aan specifieke openingstijden.
- Begijnhof, Grote Markt, stadhuis en Vleeshuismuseum in Dendermonde: Geen grote beperkingen. Het Begijnhof en de Grote Markt zijn uiteraard vrij toegankelijk. Hoewel het Vleeshuismuseum enigszins beperkte openingstijden heeft (donderdag tot en met zondag van 10-17u) is dit naar verwachting minder belangrijk aangezien deze attracties eerder van buitenaf bekeken worden als onderdeel van een stadswandeling.
- Scheepvaartmuseum Baasrode: Beperkte openingstijden kunnen de integratie in een toeristische route bemoeilijken. Het museum is enkel geopend tussen 1 april en 31 oktober op zaterdag en zondag van 14u tot 18u.
- VZW Stoomtrein Dendermonde-Puurs: Beperkte dienstregeling kan de integratie bemoeilijken. De stoomtrein rijdt enkel op zondagen van juli tot en met september, met twee vertrekken per dag tussen Baasrode en Puurs (vertrek om 11:45 en om 14:45) en twee ritten in omgekeerde richting van Puurs naar Baasrode (vertrek om 13:15 en om 16:15). Het magazijn met het rollend materieel kan niet vrij bezocht worden om veiligheidsredenen.
- Kasteel Marnix de Sint-Aldegonde: Ook hier is de beperkte toegankelijkheid een belemmering voor de productintegratie. Zoals eerder aangegeven, is het kasteel van Bornem enkel tussen 8 april en 30 september te bezoeken. Het belevingscentrum (donderdag en vrijdag tussen 13-14u en zaterdag en zondag tussen 13-17u) en kasteel (donderdag tot en met zondag om 14u) zijn beperkt toegankelijk.
- Abdij van Bornem: Vergelijkbaar met het nabijgelegen kasteel is de abdij vrij toegankelijk van donderdag tot en met zondag, telkens van 13u tot 17u.
- Fort van Liezele: Het fortmuseum is dagelijks toegankelijk van 10u tot 17u, terwijl het fortcafé 'De Batterie' en de escaperooms andere openingstijden hanteren. In het algemeen is de fortomgeving voldoende flexibel en gevarieerd om ten allen tijden een goede bezoekerservaring te bieden.

Doordat niet alle attracties op de fietsroute continu toegankelijk zijn en het evenmin mogelijk is de openingstijden te verhogen door capaciteitsbeperkingen en/of de private natuur van enkele van deze attracties, kan overwogen worden om de ervaring van de route te verbeteren door het aanbieden van digitale audiogidsen die het aanbod virtueel kunnen openstellen en extra informatie bieden aan passanten. Het SmartGuide Content Management System (<https://www.smart-guide.org/>) laat bijvoorbeeld toe om een digitale gids te creëren die beschikbaar wordt via app en naast omschrijvingen eveneens audio en video kan integreren die locatiespecifiek afgespeeld worden. Via moderne AI-systemen kan de ontwikkeling verder geoptimaliseerd worden. Zo kan ElevenLabs (<https://beta.elevenlabs.io/>) bestaande geschreven informatie snel omzetten naar gesproken tekst om te integreren in digitale gidsen.

Aandachtspunt: De volledige integratie van het culturele aanbod van Scheldeland in een routenetwerk wordt bemoeilijkt door de soms beperktere beschikbaarheid, vooral wanneer het niet-georganiseerd toerisme betreft. Werken op groepen kan enerzijds mogelijkheden bieden, maar vereist ook een significantere organisatorische ondersteuning. Een flexibel alternatief kan zijn om digitale audiogidsen te ontwikkelen die locatiegebonden informatie geven (tekst, beeld, video, audio) aan de bezoekers. Moderne IT-toepassingen bieden ruime, efficiënte en goedkope mogelijkheden hiervoor.

1.3.3. Beperkingen in toegankelijkheid, multimodaliteit en verkoopkanalen

Beperkingen in de openingstijden van sommige attracties kwamen reeds aan bod. Dit hoeft echter niet zozeer een probleem te zijn doordat een belangrijk deel van de ervaringen binnen Scheldeland het natuurlijke erfgoed betreft. Toch belemmert het enigszins de integratie tussen cultuur, natuur en fietsen. Het 'Scheldeland in beweging!' concept probeert dit op te lossen door een focus op groepsbezoek. Hoewel er in dit geval mogelijk flexibelere afspraken kunnen gemaakt worden met individuele attracties, zou dit nogal wat maatwerk vergen van ondersteunende toeristische diensten. Een eenvoudigere aanpak bestaat er dan uit om:

- a) In de communicatie en promotie voor de routes duidelijke bezoektijden te vermelden en de routes enkel te promoten in de maanden waarbinnen belangrijke attracties geopend zijn.
- b) Een digitale audiogids aan te bieden die bezoekers de mogelijkheid geeft om in de buurt van de attracties audio te beluisteren en video's te zien van het erfgoed, zonder dat het hiervoor nodig is deze ook effectief te betreden. Zo kan bijvoorbeeld aan de standplaats van de stoomtrein in Baasrode een video afgespeeld worden van het rollend materieel in het magazijn.

Binnen het projectvoorstel wordt sterke aandacht gegeven aan duurzame vervoersmodi en multimodaliteit. In de huidige context is dit mogelijk te ambitieus. Gebruik van het openbaar vervoer om naar een bestemming te reizen is eerder beperkt tot stadsbezoeken. De trein wordt zelden gebruikt als middel om naar een regionale bestemming te reizen om van daaruit lokale routes te verkennen. Ook in combinatie met recreatief fietsen is bijvoorbeeld duidelijk uit het fietsonderzoek in de Leiestreek⁶ dat de fiets (52,7%), voornamelijk voor omgevingsrecreanten, en de auto (43,3%), veruit het meest gebruikt worden om naar de bestemming te komen. Door beperkingen in de treininrichting en het treinaanbod lijkt het weinig waarschijnlijk dat hier snel een oplossing voor is en ook de beperkte beschikbaarheid van andere transportmiddelen bij lokale treinstations nodigt er niet toe uit om de trein als primair vervoermiddel te gebruiken om de bestemming te bezoeken. Binnen de Scheldeland-routes zelf is de koppeling tussen fietsen, wandelen en het gebruik van de veren over de Schelde, makkelijker te maken. Al moet er bij het linken van fietsen en wandelen voor gezorgd worden dat voldoende vaste ankerplaatsen voorzien worden om de fiets achter te laten. Dit is des te belangrijker door het grote aantal recreatieve

⁶ https://sector.tov.be/wp-content/uploads/2015/11/Fietsonderzoek-Leiestreek-2013_resultaten.pdf

fietzers dat met een elektrische fiets rijdt (44% in het West-Vlaamse fietsonderzoek van 2018).

Een laatste beperking bij het uitwerken van het voorstel is het gebrek aan een duidelijk verkoopkanaal. Binnen een flexibel, modulair product is dit geen groot probleem en voor een deel van de route zijn er evenmin tickets/reservaties nodig. Echter, indien sterk ingezet wordt op groepsbezoek en de integratie van beperkt beschikbare attracties, dan is er een actieve boekingsondersteuning nodig vanuit de lokale toeristische diensten, teneinde attractiepakketten samen te stellen. Op dit ogenblik lijken de mogelijkheden van het 'Scheldeland in beweging!' concept echter financieel te beperkt om hier actief op in te zetten. Vandaar dat er in eerste instantie best kan gekeken worden naar promotie en informatiekanaal en niet zozeer naar verkoop en reservatiesystemen.

Aandachtspunt: Hoewel de sterke aandacht voor openbare vervoersmodi ecologisch gezien goed is, blijkt uit de realiteit dat erg weinig fietsers het openbaar vervoer gebruiken om naar de bestemming van keuze te reizen. Het lijkt dan ook weinig waarschijnlijk dat een product succesvol kan zijn als aan deze realiteit wordt voorbijgegaan. Ook de link tussen verschillende transportmiddelen ter plaatse (fiets, stoomtrein, wandelen, veer) moet geanalyseerd worden. Fietsen en wandelen zijn makkelijker te combineren, maar vergen vaste verankeringsplaatsen voor de fiets. De integratie van de stoomtrein wordt bemoeilijkt door de niet-continue beschikbaarheid. In deze fase kan het project allereerst focussen op promotie en communicatie van mogelijke culturele routes, met goede informatie over tijdschema's en beschikbaarheid van attracties op de route, zonder evenwel zelf in te staan voor groepsreservaties.

02 Marktvraag

2.1. Marktvraag potentieel

Voor de marktvraag inschatting vertrekken we eerst van de totale marktvraag (i.e. niet enkel focus op Scheldeland). Kijkend naar de markt van de verblijfstoeristen, is het niet relevant om rekening te houden met de bezoekers die in de Vlaamse Kunststeden arriveren, aangezien uit het Kunststedenonderzoek geweten is dat deze bezoekers amper buiten de steden komen. Voor een selectie van relevante verblijfstoeristen, vertrekken we eerst van de aankomstcijfers 2022, waarbij we alvast een eerste selectie maken:

- Enkel Nederlandse en Belgische toeristen worden in rekening gebracht, daarbij dezelfde marktcompositie hanterend als het Vlaamse regio-onderzoek. Deze twee markten maken het merendeel van toerisme in de regio's uit.
- De aankomsten in de Vlaamse Kunststeden en de Kust worden niet meegeteld omwille van het aparte profiel van deze bestemmingen.

Dit geeft voor 2022 een totaal van 3.004.367 Belgische en 757.451 Nederlandse aankomsten. Op deze 3.761.818 verblijfstoeristen passen we vervolgens een ratio toe op basis van reismotivatie. Uit de algemene resultaten van het Vlaamse regio-onderzoek gaf 32% van de bezoekers aan een regio te kiezen met mogelijkheid tot fietsen en 29% op basis van het landschap/omgeving (in het onderzoek waren meerdere keuzes mogelijk). Deze motivaties sluiten het best aan bij het 'Scheldeland in beweging!' product, waardoor we ervan uitgaan dat het concept interessant kan zijn voor ongeveer 30% van het totaal, of 1.128.545 verblijfstoeristen.

Relevanter voor het 'Scheldeland in beweging!' concept zijn de daguitstappen en omgevingsrecreanten die, zoals eerder bleek uit het recreatieve fietsonderzoek, het overgrote deel van de gebruikers uitmaken. In een onderzoek naar de daguitstappen van Belgen⁷, uitgevoerd door Westtoer, werden daguitstappen (gedefinieerd als trips van meer dan 3u en meer dan 20km van huis) in de groene regio's op 33,5 miljoen geschat. Zo'n 10% van deze daguitstappen stond in het teken van fietsen, waardoor we kunnen rekenen op een maximaal marktgrootte van 3,35 miljoen dagtoeristen.

Wat de verblijfs- en dagtoeristen inschatting betreft, geven deze totalen het potentieel weer voor fietstoerisme doorheen alle Vlaamse regio's. Uiteraard zal het Scheldeland product hier dan concurreren met andere regio's doorheen Vlaanderen, waardoor de lokale markt een stuk kleiner zal zijn. Dit wordt ook duidelijk wanneer we specifiek naar omgevingsrecreanten kijken.

Omgevingsrecreatie werd geschat op 33,4 miljoen voor de groene regio's. Voor 13% van omgevingsrecreanten is fietsen een primair motief, wat het totaal op 4,34 miljoen brengt. Echter, door de definitie van omgevingsrecreatie (<20km van bestemming), kan slechts rekening gehouden worden met een beperkt segment van dit totaal. De beschikbare gegevens laten echter niet toe om tot op het niveau van gemeenten selecties te maken. Als we er voor de berekening simpelweg vanuit zouden gaan dat deze omgevingsrecreanten gelijkmatig verdeeld zijn over de 300 Vlaamse gemeenten, zou het totaal neerkomen op 43.400. Dit is uiteraard een erg ruwe berekening en sterke vereenvoudiging.

⁷ https://westtoer-cms.ausy.solutions/sites/default/files/2022-11/20221123_PC_Dagtrips_Vlaanderen_en_Brussel-website.pdf

Het laatste getal omtrent de ruwe inschatting van omgevingsrecreanten laat ook toe om de grootteorde van verblijfs- en dagtoeristen beter in te schatten op het specifieke niveau van Scheldeland. In de vorige paragrafen werden deze maximaal geschat op 1,13 miljoen verblijfstoeristen en 3,35 miljoen dagtoeristen (voor alle Vlaamse regio's samen). Aangezien uit het recreatief fietsonderzoek kon opgemaakt worden dat de verhouding tussen omgevingsrecreanten, dagtoeristen en verblijfstoeristen (althans in de Leiestreek) er eentje was van 73-20-7, dan zouden de 43.400 omgevingsrecreanten dus 73% uitmaken, wat het dagtoerisme potentieel dan op 11.890 brengt en het verblijfstoerisme potentieel op 4162.

Ter illustratie kan dit ingeschatte potentieel van 59.452 bezoekers vergeleken worden met de gekende bezoekersaantallen uit de bezoekersbarometer van Toerisme Vlaanderen. Onderstaande tabel geeft de bezoekerscijfers van het pre-Covid jaar 2019 weer voor verschillende attracties in de regio.

Tabel 1. Bezoekerscijfers belangrijke attracties

Attractie	Gemeente	Bezoekerscijfers 2019
Fort van Breendonk	Willebroek	102.950
Bezoekerscentrum, Lakenhalle, Belfort en Stadhuis Dendermonde	Dendermonde	23.422
Bezoekerscentrum 'Duvel Depot'	Puurs	16.230
Scheepvaartmuseum Baasrode	Dendermonde	7.358
De Notelaer	Bornem	4.428
Fort Liezele	Puurs	4.000
Stoomtrein Dendermonde-Puurs	Dendermonde	2.143
Emile Verhaerenmuseum	Sint-Amands	2.059

2.2. Significante vraagrends

Naast de totale marktvraag inschatting, is het eveneens van belang om te kijken naar de marktgroei en trends die toekomstige verschuivingen kunnen veroorzaken en de vraag voor het product kunnen versterken of verzwakken.

- **Veranderende motivaties post-Covid:** Post-Covid wezen studies op (licht) veranderende reismotivaties, waarbij reizigers vaker minder drukke plaatsen opzochten en meer interesse hadden in natuurlijke omgevingen dan in stedelijke gebieden. Deze effecten lijken echter van korte duur te zijn en we zien reeds een grotendeelse normalisering van het pre-Covid reisgedrag. Het lijkt onwaarschijnlijk dat dit in de toekomst nog zal spelen.
- **Vergrijzing van de bevolking:** De Belgische (en algemene West-Europese bevolking) zal in de toekomst nog verder vergrijzen. Dit kan bijkomend marktaanbod creëren, aangezien het recreatieve fietsen ook vaak een wat ouder profiel aantrekt met meer vrije tijd. Verder zal de opmars van elektrische fietsen deze mogelijkheden nog vergroten.
- **Algemene inflatie en prijsstijgingen in reiskosten:** Sinds Covid-19 en de daaropvolgende oorlog in Oekraïne, is de levensduurte in het algemeen, en reizen in het bijzonder duurder geworden. Mensen gaan nog steeds op reis, en voor Belgen gaat de voorkeur nog steeds naar het buitenland uit, maar op reis worden reeds vaker besparingen gedaan. In de toekomst zou dit kunnen leiden tot een grotere regionalisering of het substitueren van een buitenlandse vakantie voor een binnenlandse ervaring.

Aandachtspunt: De marktvraag voor een recreatief fietsroute-product met integratie van fietsen, wandelen, cultuur en natuur kan vooral als lokaal aantrekkelijk gezien worden. Met een (ruwe) inschatting van bijna 60.000 geïnteresseerde bezoekers zien we dat het potentieel kan bijdragen tot

een verdere ontwikkeling van de culturele sites op de route. Verder verwachten we dat de marktvraag in de toekomst nog kan stijgen, voornamelijk gedreven door de vergrijzing en verdere opkomst van de elektrische fiets, met in mindere mate ook de stijgende levenskosten die bij kunnen dragen tot iets meer regionale reispatronen.

03 Concurrentiële positie

3.1. Marktaandeel Scheldeland

In Tabel 2 worden de verblijfsaankomsten in Scheldeland vergeleken met deze in andere Vlaamse regio's. In 2022 bedroeg het marktaandeel van Scheldeland 2,8% al dient wel rekening gehouden te worden met de schaalgrootte van de verschillende regio's en de kenmerken van het toeristische product. Vooral in de Groene Gordel worden de cijfers erg beïnvloed door de hotels en bedrijvenparken rond de nationale luchthaven. We zien dat voor wat betreft regio's met een iets meer vergelijkbaar profiel het Waasland, de Leiestreek, Haspengouw en het Maasland allen meer verblijfsbezoek aantrokken in 2022. Ook interessant om zien is de sterke groei in regio's zoals Haspengouw (+84%), Maasland (+107%), de Vlaamse Ardennen (+135%), Voeren (+132%) en het Waasland (+83%) gedurende het voorbije decennium. In vergelijking hiermee was de groei over dezelfde periode in Scheldeland minder expliciet (+24%).

Tabel 2. Marktaandeel Scheldeland in Vlaamse regio's

Regio	Aankomsten 2012	Aankomsten 2022	Marktaandeel 2022	Trend 2012-2022
Antwerpse Kempen	563.783	768.935	16,1%	+36%
Brugse Ommeland	110.571	187.184	3,9%	+69%
Groene Gordel	779.227	807.389	16,9%	+4%
Hageland	58.216	94.834	2,0%	+63%
Haspengouw	99.930	183.436	3,8%	+84%
Hasselt	120.947	151.724	3,2%	+25%
Leiestreek	224.504	298.602	6,3%	+33%
Limburgse Kempen	722.996	858.733	18,0%	+19%
Maasland	131.232	272.270	5,7%	+107%
Meetjesland	63.657	74.483	1,6%	+17%
Randstedelijk gebied Antw-Mechelen	27.249	36.098	0,8%	+32%
Scheldeland	109.050	135.552	2,8%	+24%
Vlaamse Ardennen	79.348	186.304	3,9%	+135%
Voeren	37.121	86.002	1,8%	+132%
Waasland	101.020	184.394	3,9%	+83%
Westhoek	256.216	451.143	9,4%	+76%

Belangrijker voor de groene regio's in Vlaanderen zijn dagtoeristen en omgevingsrecreanten. Echter, het onderzoek naar daguitstappen in Vlaanderen en Brussel van Westtoer laat niet vrij toe om aantallen en proporties per toeristische regio te berekenen.

3.2. Kern succesfactoren voor bezoekers

In dit deel worden de karakteristieken van Scheldeland voor wat betreft het potentieel van het 'Scheldeland in beweging!' product vergeleken met het keuzegedrag van consumenten en de profilering

van andere Vlaamse regio's. Een eerste analyse dient te kijken naar de keuzecriteria van reizigers voor het kiezen van een bestemming en toeristische ervaring, alsook het relatieve belang en eventuele verwachte trends naar de toekomst toe. Bovendien worden deze keuzecriteria gekoppeld aan de factoren waaraan een bestemming/product dan moet voldoen.

Uit het onderzoek van de vakantieganger in de Vlaamse regio's kunnen enkele brede hoofdmotieven afgeleid worden voor de bestemmingskeuze, met name: mogelijkheid tot rustige vakantie, mogelijkheid tot fietsen, mogelijkheid tot wandelen, landschap/omgeving. We verwachten hierin geen significante trendwijzigingen, al is de verwachting wel dat de vraag naar fietsmogelijkheden nog zal toenemen (zoals eerder gesteld door de vergrijzing in de bevolking). Aan de keuzecriteria kunnen bepaalde bestemmingsfactoren gelinkt worden die de bezoekerstevredenheid helpen bepalen.

Tabel 3. Keuzecriteria voor bezoekers aan Vlaamse regio's

Keuzecriteria bezoekers	Belang (gewicht)	Verwachte trend	Geassocieerde bestemmingsfactoren
Mogelijkheid tot rustige vakantie	33%	→	- Aanbod restaurants en cafés - Vakantiegevoel - Prijs/kwaliteit reca - Aanbod recreatieve attracties (shopping, zwemmen) - Aanbod evenementen - Faciliteiten/animatie voor kinderen - Faciliteiten ouderen/met beperking
Mogelijkheid tot fietsen	32%	↗	- Aanbod fietsroutes en netwerken
Landschap/omgeving	29%	→	- Natuur en omgeving - Aanbod bezienswaardigheden
Mogelijkheid tot wandelen	27%	→	- Aanbod wandelroutes en netwerken

3.3. Competitieve positionering Scheldeland

De belangrijkste bestemmingsfactoren die voldoen aan de bezoekersmotivaties kunnen vervolgens vergeleken worden met andere Vlaamse regio's. Deze positionering is reeds gebeurd in het Vlaamse regio-onderzoek⁸, waardoor de analyse vereenvoudigd wordt. De percentages in Tabel 4 geven het aandeel weer van bezoekers dat uiterst tot zeer tevreden was met de voorzieningen. Het mag dus niet geïnterpreteerd worden als een score, maar kan wel dienen voor regionale vergelijkingen.

Tabel 4. Positionering Scheldeland ten opzichte van gemiddelde

Keuzecriteria bezoekers	Geassocieerde bestemmingsfactoren	Positie Scheldeland	Gemiddelde andere regio's
Mogelijkheid tot rustige vakantie	Aanbod restaurants en cafés	72%	60%
	Vakantiegevoel	66%	82%
	Prijs/kwaliteit reca	61%	52%
	Aanbod recreatieve attracties (shopping, zwemmen)	60%	56%
	Aanbod evenementen	40%	43%
	Faciliteiten/animatie voor kinderen	53%	59%
	Faciliteiten ouderen/met beperkingen	52%	47%

⁸ <https://sector.tov.be/wp-content/uploads/2018/12/Onderzoek-Vlaamse-regios-Scheldeland-en-Leiestreek.pdf>

Mogelijkheid tot fietsen	Aanbod fietsroutes en netwerken	81%	79%
Landschap/ omgeving	Natuur en omgeving	71%	86%
	Aanbod bezienswaardigheden	39%	52%
Mogelijkheid tot wandelen	Aanbod wandelroutes en netwerken	66%	74%

Uit bovenstaande tabel blijken enkele aandachtspunten voor de Scheldeland regio en het “Scheldeland in beweging!” voorstel. Daar waar er grote tevredenheid is over de fietsroutes en netwerken, is dit geen onderscheidende kwaliteit voor Scheldeland. Op het vlak van ‘natuur en omgeving’ (71% ten opzichte van 86%) en ‘aanbod bezienswaardigheden’ (39% ten opzichte van 52%) zien we echter dat Scheldeland hierin significant lager scoort ten opzichte van de totaliteit van de Vlaamse regio’s. Dit is opmerkelijk aangezien het Scheldeland-merk net sterk gestoeld is op het Scheldelandschap. Mogelijk kan de verdere ontwikkeling van het Rivierpark Scheldevallei, met integratie van de toegangspoorten, en het ‘Kastelen van de Schelde’ project bijdrage tot een verbeterde perceptie op dit gebied. Het ‘Scheldeland in beweging!’ concept probeert bovendien de sterke kwaliteiten in Scheldeland (de fietsroutes) te koppelen aan het misschien ondergewaardeerde of te weinig bekende lokale erfgoed. Dit kan potentieel synergiën creëren en het belang van zulke link tussen architecturale landschapselementen en fietsen voor de bestemmingspromotie en bekendheid kan gezien worden in de populariteit van ervaringen zoals het ‘fietsen door het water’ in Bokrijk, het ‘fietsen door de bomen’ in Bosland en de doorzichtige kerk in Borgloon.

Aandachtspunt: Scheldeland scoort goed bij bezoekers op de fietsinfrastructuur en het reca-aanbod. Echter de mindere scores op ‘natuur en omgeving’ en ‘aanbod bezienswaardigheden’ zijn opmerkelijk. Tegelijkertijd biedt het groeimogelijkheden door middel van een betere integratie van het fietsen met de culturele en natuurlijke attracties rond de Schelde.

04 Ondernemingsmiddelen

De ondernemingsmiddelen hebben tenslotte betrekking op de lokale middelen die kunnen ingezet worden om 'Scheldeland in beweging!' te ondersteunen. In het geval van Scheldeland en het voorgestelde initiatief is voornamelijk de combinatie tussen de drie gemeenten en de combinatie van verschillende soorten erfgoed en natuurlijke attracties het belangrijkste element van een succesvolle ontwikkeling. In Bijlage 3 is een systeemmap opgenomen die de belangrijkste lokale elementen in de productontwikkeling weergeeft, met name:

- Commerciële attracties: Brouwerijen, creatieve industrie, kindvriendelijke attracties
- Erfgoed en musea: Cultureel erfgoed, industrieel erfgoed, militair erfgoed, religieus erfgoed
- Natuur
- Ondersteunende diensten: Fietsverhuur
- Fietsroutes

Deze figuur biedt met andere woorden een combinatie van de fietsroutes opgenomen in Bijlage 1, en een ruimtelijke analyse van belangrijke trekpleisters op (of in de buurt van) deze routes. Doordat deze attracties reeds bestaan en er vanuit andere initiatieven belangrijke investeringen werden (en worden) gemaakt om deze te renoveren, opwaarderen en open te stellen (e.g. bezoekerscentrum kasteel Marnix de Sint-Aldegonde, abdij van Bornem, Fort van Liezele, paviljoen De Notelaer), vergt het 'Scheldeland in beweging!' initiatief geen verdere investeringen in faciliteiten. Hierdoor is het project niet gehouden tot zware financiële lasten⁹.

Daar het product een combinatie voorstelt van stakeholders, is er geen duidelijk overkoepelende managementorganisatie, maar wordt de interesse gedeeld door de gemeentelijke partners, alsook de verantwoordelijken van de culturele erfgoedattracties. Dit biedt mogelijke beperkingen voor het vermarkten van de routes. Zoals eerder gezegd, ging het projectteam oorspronkelijk uit van een groepsgebaseerd product. Echter, dit zou een organisatorische last veroorzaken waarbij het onduidelijk is wie deze verantwoordelijkheid kan/wil dragen. Bovendien lijken de mogelijkheden voor een groepsproduct wat beperkt. Zo is het bijvoorbeeld een minder vanzelfsprekend product om aan te bieden aan schoolgroepen door de behoorlijk significante afstanden en het fietsen langs de Schelde. Vooral voor jongere schoolkinderen zou dit veel toezicht vergen van leerkrachten. De belangrijkste groepen die mogelijk kunnen aangetrokken worden zijn ouderenverenigingen zoals OKRA. Het kan dan echter voldoende zijn dat lokale stakeholders het routeproduct onder de aandacht brengen en contactgegevens voor reservaties linken, zonder zelf in te staan voor het reserveren en organiseren.

Qua distributiekanaal en promotie lijkt het dan ook in eerste instantie dat de grootste mogelijkheden liggen bij de overkoepelende organisaties zoals Toerisme Scheldeland en Toerisme Klein-Brabant. Toerisme Scheldeland biedt reeds informatie aan over verschillende lokale fietsroutes (e.g. <https://www.scheldeland.be/fietsen-door-de-dendervallei>, <https://www.scheldeland.be/fietsen-langs-sporen-van-het-verleden>) en de 'Scheldeland in beweging!' routes zouden hier kunnen opgenomen worden als een bijkomend regionaal aanbod. Ook Toerisme Klein-Brabant biedt verschillende fietsroutes aan op de site (<http://www.toerismekleinbrabant.be/gratis-fietsroutes.html>) waarbinnen 'Scheldeland in beweging!' zou kunnen passen. Aangezien de organisatie ook werkt aan een ticketverkooppunt, zou de

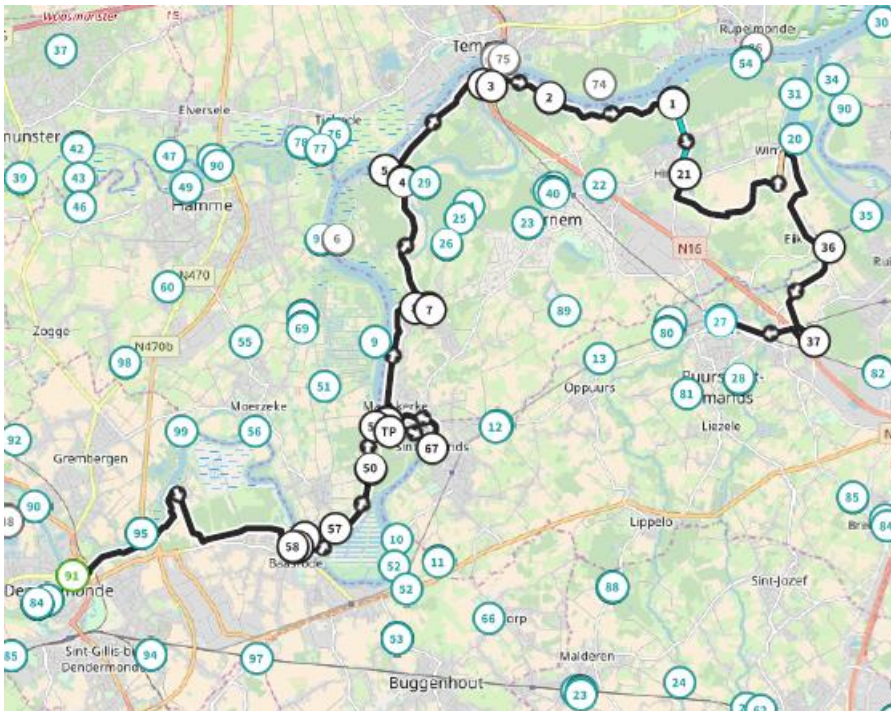
⁹ Uitzondering zou zijn indien er verder gegaan wordt met het idee van accommodatieverhuur in relatie tot de stoomtrein, waarvoor externe financiering zou moeten aangetrokken worden vanuit, bijvoorbeeld, de Vlaamse Overheid. Voor inspiratie omtrent dergelijk project, kan gekeken worden naar Station Racour (<https://stationracour.be/nl/>) in Landen.

route hier dan gekoppeld kunnen worden aan een directe verkoop als *'one stop shop'*. In beide gevallen zou er dus maximaal gebruik gemaakt kunnen worden van bestaande en gekende platformen en zou het vooral gaan om het creëren van een additionele, eerder passieve, webpagina zonder actief groepsbezoeken na te streven en te organiseren.

Aandachtspunt: De Scheldeland regio heeft interessante kenmerken om fietsen, wandelen, natuurbeleving en cultuur te koppelen binnen een geografisch beperkt gebied. Doordat veel van de belangrijkste attracties recent zijn geüpdatet, is er op dit vlak geen (grote) investering in faciliteiten nodig. Aandacht zou dan vooral gaan naar het samenbrengen van de primaire stakeholders en private en publieke partijen (bv. voor wat de fietsverhuur betreft).

A1 Bijlage 1: Fietsroutes

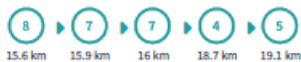
Route 1: Stadsbezoek en Schelderoute Dendermonde-Puurs

Volg deze iconroute-aanduidingen (na 0 km):

Volg deze knooppunten (na 15.6 km):

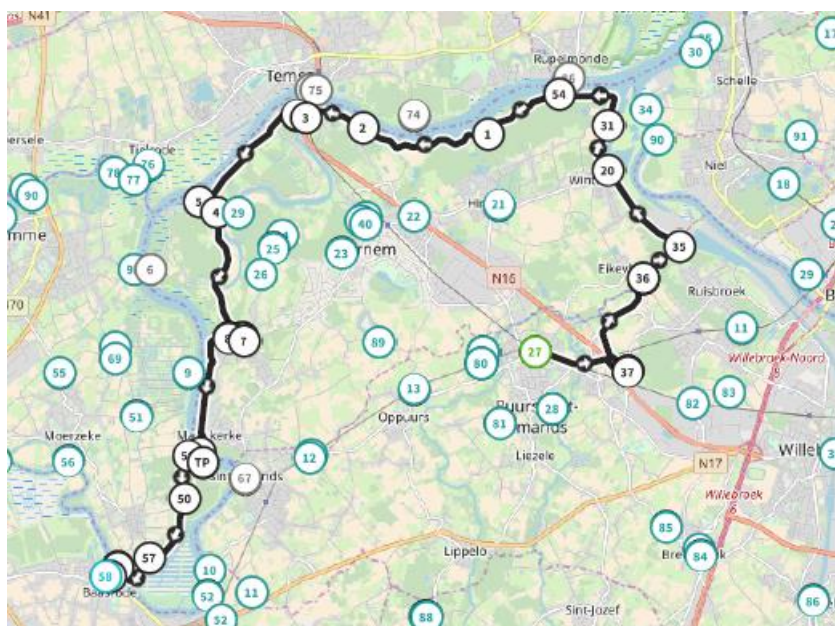
Volg deze iconroute-aanduidingen (na 19.1 km):

Volg deze knooppunten (na 22.1 km):

Route 2: Industrieel erfgoed langs de Schelde: Puurs-Baasrode

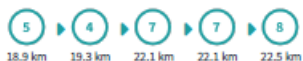
Volg deze knooppunten (na 0 km):

Volg deze iconroute-aanduidingen (na 16 km):

Volg deze knooppunten (na 18.9 km):

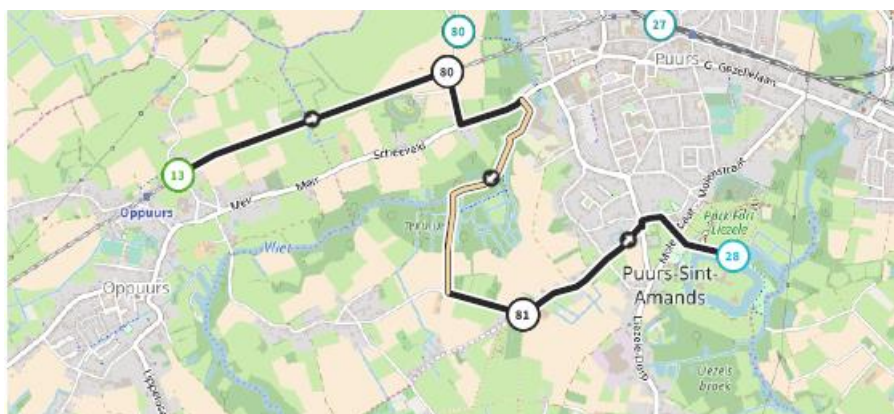
Volg deze iconroute-aanduidingen (na 22.5 km):

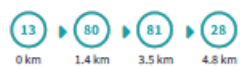
Route 3: Stedelijke en militaire geschiedenis in Scheldeland: Dendermonde-Puurs

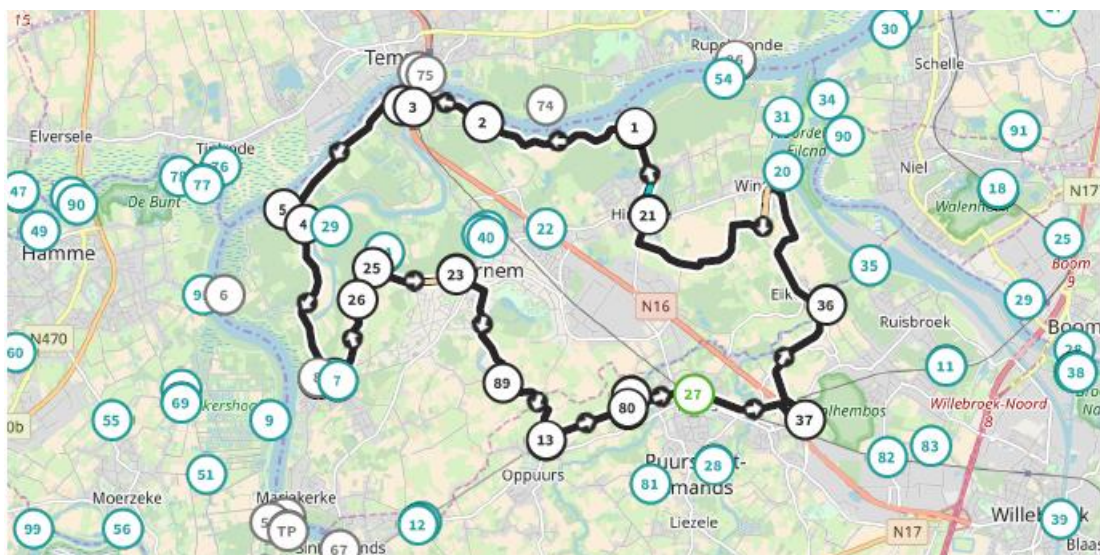
Volg deze iconroute-aanduidingen (na 0 km):

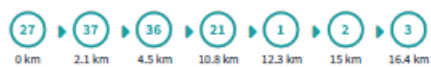
Volg deze knooppunten (na 0 km):

Route 4: Kastelen en abdijen van de Schelde: Puurs-Bornem

Volg deze knooppunten (na 0 km):

Volg deze iconroute-aanduidingen (na 16.4 km):

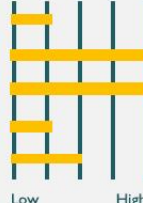
Volg deze knooppunten (na 19.3 km):

A2

Bijlage 2: Personas

Persona 1

Names David & Jeffrey "Quote" In Scheldeland we can find our inner peace in nature getting away from our daily life. Age: 29 & 27 Relationship: Couple Origin: Belgium Duration of travel: One night – two days	Bio David operates his own business which requires him to be available day and night, including weekends. Very occasionally, he takes a few moments off and likes to spend his time in quiet surroundings away from all the hustle and bustle and obligations and that with his fiancé Jeffrey. Jeffrey works as a teacher, so he has a very different routine of living than David. Jeffrey has every weekend off. When David finally has time for Jeffrey, they like to spend their time together in nature hiking and biking, as well as enjoying outdoor cafes and delicious food at restaurants.	Travel style: Returning/ Discovering new Passive/ Active Budget Organised/ Unorganised
Motivation Social Nature Gastronomy Culture Adventure Low High	3-5 Keywords from the bio: Nature, peace, hiking, biking, restaurants	Travel By own car
	Expected highlights: - Discovering beautiful nature - Rest & peace - Enjoying great food and cozy dining	Stay/Accommodation One night in a small boutique hotel
	Needs: - App or flyer with walking & biking routes - Renting place for bikes - Silence environment and accommodation - Quality restaurant	Booking & Information: Booking.com wandelknooppunt.be

Persona 2

Names

Matthias, Jolien & Sarah

"Quote"

In Scheldeland we are able to celebrate our new wonder with a family trip. A trip where everyone can do what makes them happy.

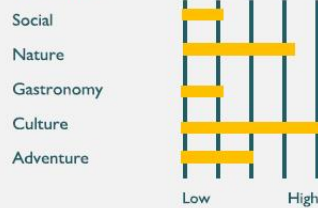
Age: 36, 34 & 6

Relationship: Family

Origin: Netherlands

Duration of travel: Two nights – three days

Motivation

Bio

Matthias, Jolien & Sarah are now a small family, but a second child is on the way, as Jolien is pregnant. To celebrate the happy news, they would like to plan a short vacation with the three of them. Matthias is an athletic man who likes to run, and Jolien likes to spend her time on vacation with a shopping tour. Sarah, Matthias and Jolien's daughter, is very interested in history. Therefore, their trip should include some form of interactive culture so that Sarah can have a good time as well.

3-5 Keywords from the bio:

Sportive man, shopping time, history, interactive culture

Expected highlights:

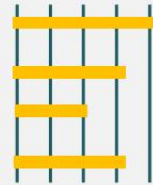
- Spending an afternoon shopping (Jolien)
- Nature for running (Matthias)
- Musea or attraction (Sarah)
- Enjoying some time together

Needs:

Accommodation in nature so that Matthias can do an early morning run without using his car. Their lodging needs to be in the vicinity of a city or shopping center and a cultural attraction with adaptations for children.

Travel style:

Returning/
Discovering new
Passive/ Active
Budget
Organised/
Unorganised

Travel

By own car

Stay/Accommodation

Two nights in a family friendly bed & breakfast

Booking & Information:

Persona 3

Names

Stefaan, Chris, Frank & Nico

"Quote"

Four friends enjoying the good things in life, especially beer and food.

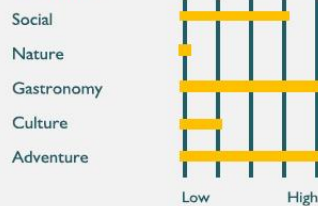
Age: 36, 42, 35 & 37

Relationship: Friends

Origin: Belgium

Duration of travel: One night – two days

Motivation

Bio

Stefaan, Chris, Frank & Nico are four friends who met in the scouts. Every year they hold a friends weekend, without partners. During that weekend they wish to do active things like paintball, karting, escape room, etc.. They also prefer to enjoy local beers and specialties during their trip. The annual tradition during such a weekend is to visit a new brewery. They also like to take a break to catch up, bring up memories from the past and celebrate their friendship.

3-5 Keywords from the bio:

Active activities, Local specialties, Brewery

Expected highlights:

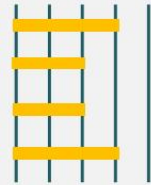
- Discovering a new beer
- Have a great time with friends
- At least one fun activity

Needs:

Accommodation that fits 4 people
Restaurants and bars
Brewery
Overview of the activities in neighborhood

Travel style:

Returning/
Discovering new
Passive/ Active
Budget - Average
Organised/
Unorganised

Travel

By own cars

Stay/Accommodation

Rental house

Booking & Information:

Persona 4

Names

Geert & Ann (and their 2 dogs)

"Quote"

Spending time with each other and our beloved dogs is our true happiness.

Age: 68 & 63

Relationship: Couple

Origin: Belgium

Duration of travel: Three nights – four days

Motivation

Social

Nature

Gastronomy

Culture

Adventure

Bio

Geert and Ann are both already retired and their youngest daughter has just left home. To fill their time, they recently bought two dogs. Their favorite occupation is taking long walks with the dogs, preferably in nature or along the waterfront. With their camper they travel all over the country to take the most beautiful walks. They already have been to Scheldeland several years ago without the dogs, but now they want to (re)discover the area. Despite their retirement age, Geert and Ann are quite fit people. Nature and lots of exercise as well as the energetic nature of their dogs keeps them healthy and young.

3-5 Keywords from the bio:

Nature, water, hiking, dogs, camper

Expected highlights:

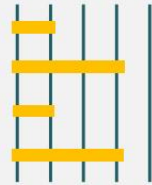
- Discovering beautiful nature and waterways
- Long hikes

Needs:

Place for the camper
Hiking tour
Off-leash areas for dogs

Travel style:

Returning/
Discovering new
Passive/ Active
Budget - Average
Organised/
Unorganised

Travel

By own camper

Stay/Accommodation

Camping with own camper

Booking & Information:

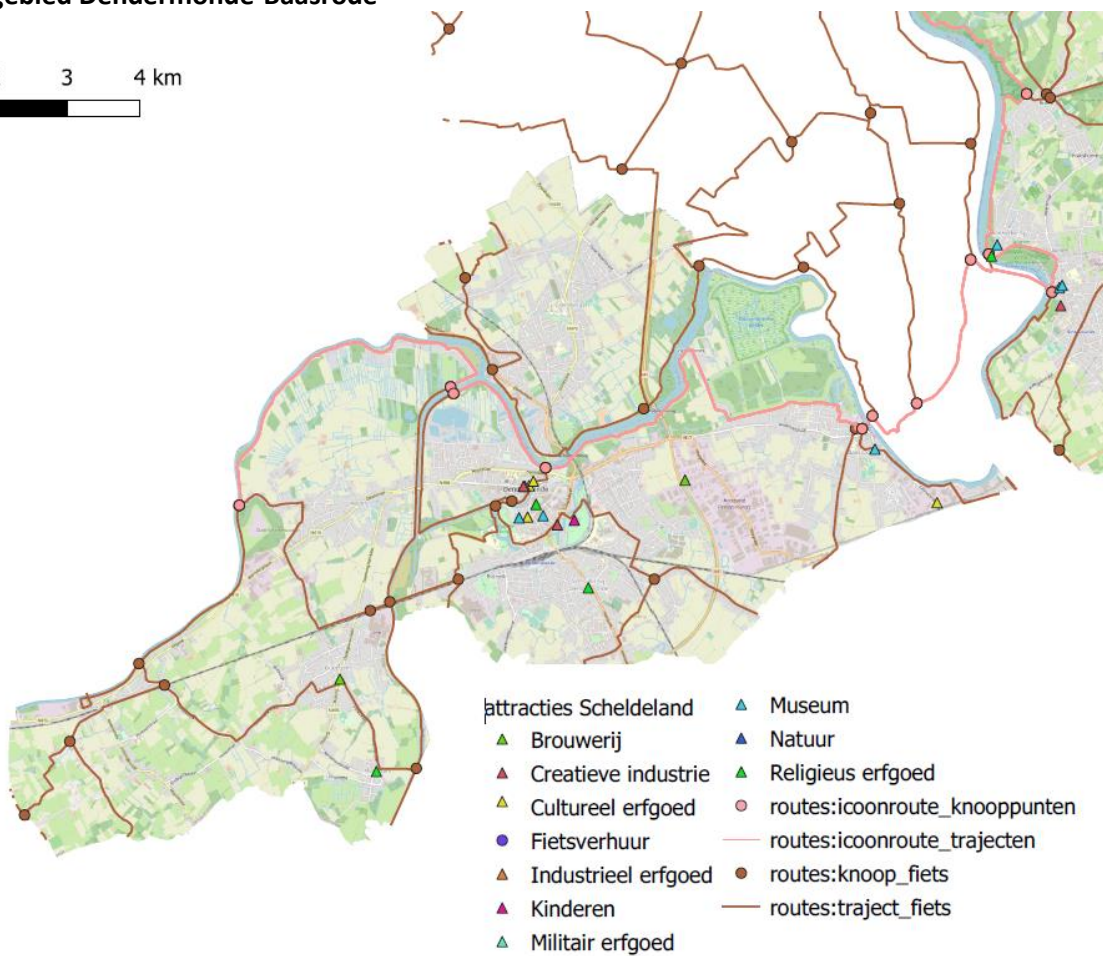

Booked over the phone

A3 Bijlage 3: Systeemmap

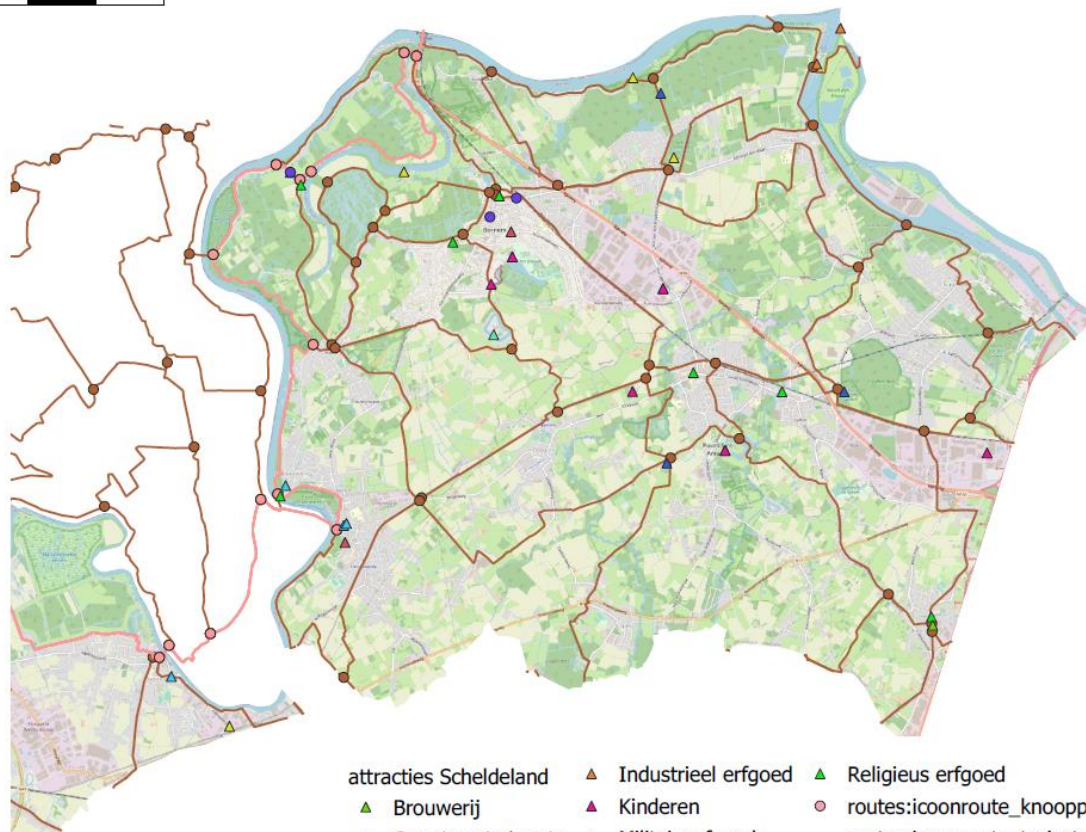
Systeemmap gebied Dendermonde-Baasrode

0 1 2 3 4 km

Systeemmap gebied Bornem-Puurs

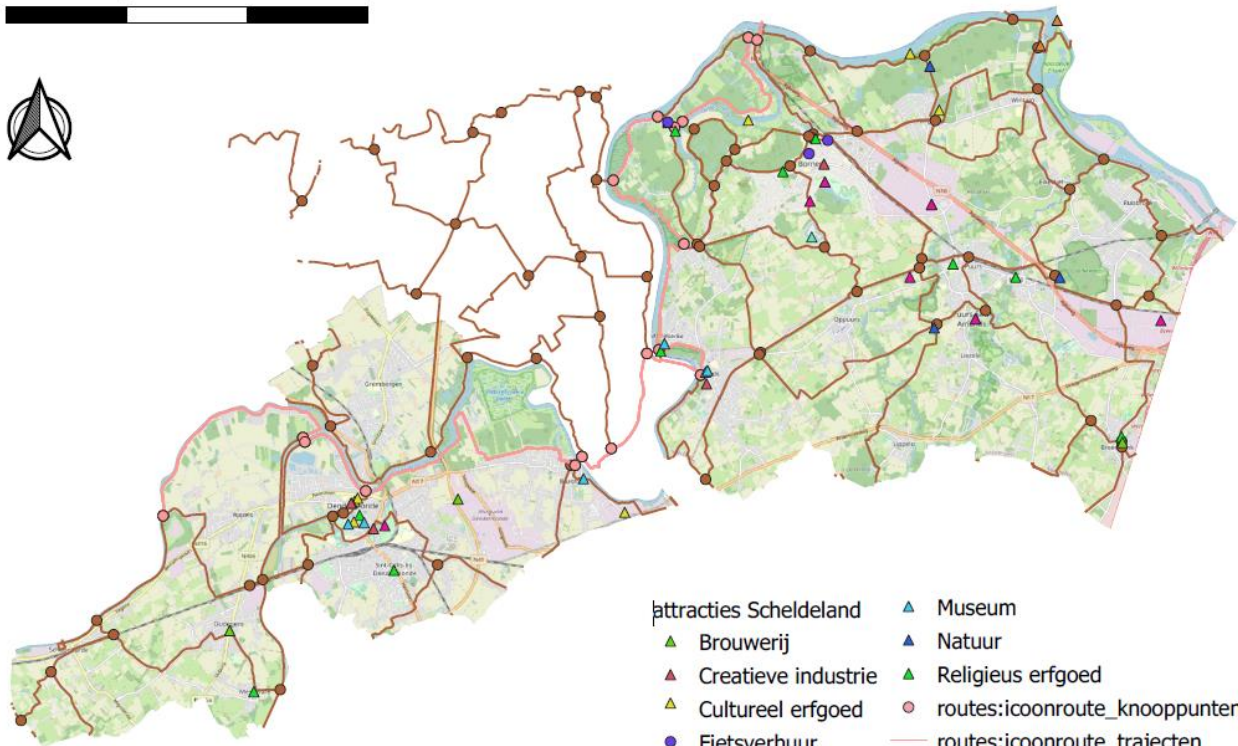
0 1 2 3 4 km

attracties Scheldeland	▲ Industrieel erfgoed	▲ Religieus erfgoed
▲ Brouwerij	▲ Kinderen	○ routes:icoonroute_knooppunten
▲ Creatieve industrie	▲ Militair erfgoed	— routes:icoonroute_trajecten
▲ Cultureel erfgoed	▲ Museum	● routes:knoop_fiets
● Fietsverhuur	▲ Natuur	— routes:traject_fiets

Systeemmap totale gebied

0 2,5 5 7,5 km

attracties Scheldeland	▲ Museum
▲ Brouwerij	▲ Natuur
▲ Creatieve industrie	▲ Religieus erfgoed
▲ Cultureel erfgoed	● routes:iconroute_knooppunten
● Fietsverhuur	— routes:iconroute_trajecten
▲ Industrieel erfgoed	● routes:knoop_fiets
▲ Kinderen	— routes:traject_fiets
▲ Militair erfgoed	